

Pulszky-estek a Magyar Nemzeti Múzeumban

1. A rendezvény előzménye

A Magyar Nemzeti Múzeumban 1998-ban indult útjára a *LAPIDARIVM Kávészó* irodalmi estjeinek sorozata, mely lehetőséget adott ismert vagy kevésbé ismert, hazai és határon túli művészek, művészeti formációk bemutatkozására, irodalmi/szépirodalmi művek klasszikus vagy zenés, esetenként performance-elemekkel is kiteljesített interpretációjára. Ez a sorozat – pénzühiány miatt – 2009-től szünetel.

2005-ben a *Nagy Könyv* programsorozatban rendhagyó író-olvasó találkozóra invitáltuk az érdeklődőket, akik egy-egy könyvről az adott történelmi kort megjelenítő kiállítási térben beszélgethettek régész-történész kollégáinkkal és partnerünkkel, a téma közismert szakértőjével. A *Quo vadis*, a *Harmonia caelestis* és a *Pál utcai fiúk* mellett *A kőszívű ember fia*i kapcsán számos történeti-irodalmi, s nem utolsósorban muzeológiai érdekességgel ismerkedhettek meg látogatóink. E tapasztalatok alapján, de teljesen megújított témákkal indítottuk be Pulszky-estéinket, melyek a legmagasabb szintű tudományos ismeretterjesztést végzik, de a lehető legszórakoztatóbb módon.

2. A projekt megvalósulásának körülményei

2012 őszén-telén és 2013 telén-tavaszaán két alprogrammal új, a Múzeum gyűjtőköréhez, kutatásaihoz és történetéhez illeszkedő programsorozatot indítottunk *Regénybe zárt történelem* és *Pulszky-szalon* címen. Már a témaválasztásaiban is érdekes értelmezéseket kínáló két alprogram-sorozat megújította a régebbi próbálkozásokat: dinamikusan modernizálva, új helyszínen, szisztematikusabb és átgondoltabb, egyfajta irodalmi, művészet-, művelődés- és intézménytörténeti íven futó programsorozatként éledtek fel.

Házigazdának neves kutatókat kértünk föl, akik a tudományos közélet jeleseit, a választott témák avatott kutatóit hívták meg beszélgetőpartnerül.

A *Regénybe zárt történelem*-sorozat minden előadásában fénykép-összeállítást láthattak a hallgatók és neves előadóművész szerepelt az irodalmi szövegrészletek felolvasójaként, míg a *Pulszky-szalon* estjein ikonográfiai/életrajzi fotó- és illusztráció-összeállítás és ezekhez kapcsolódó rövid előadások hangzottak el valamint nívós vagy újító szándékú, kísérleti jellegű alkotásokat játszó meghívott művészeket hívtunk fellépésre.

A két sorozat estjein csak ezen az estén látható, a választott témájához vagy a téma meghatározó személyiségéhez kötődő történeti relikviák és műkincsek kerültek elő az MNM raktáraiból. A minikiállításokat (össz. 12 db-ot) Bak Andrea, Marosfalvi Ákos és Miklovics Gyula rendezték.

Az esteket tea-vagy borkínálás zárta.

3. Az estek témái

A beszélgetések olyan témákat jártak körül, amelyek éppúgy szóltak a múltról, mint a máról, láthatóan éppúgy érdeklik a fiatalabb, középiskolás és egyetemista hallgatókat, mint a középgenerációt vagy az idősebbeket. Estjeinkre azok jártak el rendszeresen, akiket éppúgy érdekelnek a magyar irodalom ismert és kevésbé

forгатott művei, mint a korabeli múzeumügyet, a magyar tudományosságot meghatározó alakok és nagyságok (akik néha esendő emberek is). Azt a humán-, reál- és műszaki érdeklődésű, művelt szakközönséget tudtuk megszólítani és rendszeres látogatóinkká tenni, akik éppúgy szeretnék egy-egy regény vagy egy-egy, a Nemzeti Múzeumhoz kötődő személy magán- és szakmai, múzeumi világán túl annak tágabb történeti és művelődéstörténeti kontextusát is megismerni.

A beinduló két alprogram sikere a várakozásainkat messze felülmúlta. Kialakult egy törzslátogatói körünk, amellet, hogy a jelenlegi fő célcsoportunk, az egyetemista illetve a fiatal felnőtt korosztály is érdeklődni kezdett estjeink iránt, ami a Magyar Nemzeti Múzeum elsődleges céljainak egyikét, az imázsváltó MNM-koncepció megvalósítási törekvéseit is roppant módon segíti.

4. A megvalósult program részletes leírása

PULSZKY-ESTEK

I. Regénybe zárt történelem-sorozat

(Állandó helyszín: Magyar Nemzeti Múzeum, Széchényi-terem és Todorcszku-terem)

2012. szeptember 19. 18 óra

(Nem) mindennapi historizálás (Mikszáth Kálmán: Új Zrínyiász)

Házigazda: Fábri Anna

Beszélgetőtársa: Várkonyi Gábor történész

2012. október 17. 18 óra

Városi élet a századelőn (Márai Sándor: Egy polgár vallomásai I.)

Házigazda: Fábri Anna

Beszélgetőtársa: Fónagy Zoltán történész

2012. november 21. 18 óra

Fábri Anna sétája László Ferencel Pesten és Budán az 1920-as, 1930-as években (Kosztolányi Dezső-, Móricz Zsigmond-, Márai Sándor-regények alapján)

Házigazda: Fábri Anna

Beszélgetőtársa: László Ferenc

2012. december 12. 18 óra

„Vendéglő(k) a Régi Világhoz” (Vendégek és vendéglátók a Krúdy-regényekben)

Házigazda: Fábri Anna

Beszélgetőtársa: Saly Noémi művelődéstörténész

2013. január 9. 18 óra

Törvényes és törvénytelen üzletek (Jókai-regények alapján)

Házigazda: Fábri Anna
Beszélgetőtársa: Cieger András történész

2013. február 6. 18 óra
Férj és nő. Házasságok a régi magyar regényekben
Házigazda: Fábri Anna
Beszélgetőtársa: Dobszay Tamás történész

Az estek állandó előadója Szabó András előadóművész volt.

II. Pulszky-szalon

(Állandó helyszín: Magyar Nemzeti Múzeum, Széchényi-terem és Todorcskuterem)

2012. november 28. 18 óra
Albumkép: Pulszky Ferenc
Házigazda: Csorba László
Vendégei: Deák Ágnes és Frank Tibor
Előadó: Gödölle Mátyás (Pulszky-relikviák).
Fellépő: Berec Péter, klasszikus tangóharmonika-művész

2013. január 16. 18 óra
A Pulszky-család. Az Eszterházy Képtártól az Orosz Balettig
Házigazda: Csorba László
Vendégei: Gosztonyi Ferenc, Merényi Hajnalka, Aczél Eszter
Előadó: Gál Vilmos

2013. február 20. 18 óra
Az érem két oldala. Löwy Árpád, az éremtudós és a pornográfia esete
Házigazda: Császtvay Tünde
Vendégei: Bus István, Csörsz Rumen István, Tóth Csaba
Előadó: Debreczeni-Droppán Béla
Fellépő: Szabó András előadóművész
A klasszikus zenére írt rap-összeállítást Császtvay Tünde válogatta

2013. március 20. szerda, 18 óra
Fraknói Vilmos – Egy tudós pap honszerelme
Házigazda: Csorba László
Vendégei: Garami Gréta művészettörténész, Soós István történész
Előadó: Debreczeni-Droppán Béla
Fellépő: Czap Márk gitárművész

2013. április 24. szerda, 18 óra

Az Árpádok és új igazságok nyomában. Fejérpataky László, a Magyar Nemzeti Múzeum volt főigazgatója

Házigazda: Császtvay Tünde

Vendégei: Dr. Szögi László, Debreczeni-Droppán Béla

Fellépő: Berec Péter, klasszikus tangóharmonika-művész

2013. május 22. szerda, 18 óra

Mérges csókok. Herman Ottó a 19. századvég polihisztorának harca a megriasztott nemzetért, a darwinista tanokért és az állatvilágért

Házigazda: Császtvay Tünde

Vendégei: Dr. Kubassek János

Előadó: Debreczeni-Droppán Béla

Meglepetésvendég: Cirkuszt a népnek! Műveltségi kocsmakvíz

5. A program eredményessége

A program elsődlegesen az igényes szakközönségnek és az irodalom, a történelem és a magyar művelődéstörténet iránt érdeklődő, fiatal felnőtt korosztálynak szólt.

Előzetesen úgy kalkuláltunk, hogy egy-egy estre kb. 20-25 fő fog eljönni. Ezt a látogatói létszámot egyes esetekben jelentősen túlléptük, megdupláztuk. A Pulszky-szalon leglátogatottabb estjének *Az érem két oldala. Löwy Árpád, az éremtudós és a pornográfia esete* című alkalom bizonyult, melyen több mint negyvenen vettek részt (ebbe a nem fizető munaktársak is beleértendőek), míg a legkisebb érdeklődést a Fraknói-est keltette.

A programokat azonban elég hektikusan látogatták. A látogatói létszám egyes esteken felszökött, máskor számuk csökkent. Ennek egyik okát abban látom, hogy egyes esteket reklámozni tudtuk, de a két alprogram folyamatos promotálására nem volt elég fedezetünk, pedig igyekeztünk olyan keretszerződést kötni, mely hosszabb távú programreklámot biztosított volna. Látni kell azonban, hogy ha azt szeretnénk, hogy a program szélesebb körben ismert legyen és híre több látogatóhoz eljusson, több PR- és marketingköltségre lenne szükség. Ez azonban – mivel a sok estés program szakmai megvalósítására sem elegendő a pályázati forrás, a közeljövőben nem látszik reálisnak.

A másik okként azt említhetem, hogy a Nemzeti Múzeumhoz köthető, egykori nagy történelmi alakok sora – sajnos – ma már keveseknek mond valamit (Fraknói, Fejérpataky stb.), még ha ez az estsorozat éppen őket szeretné visszaállítani a méltó helyükre.

A *Regénybe zárt történelem* című alprogram ezzel szemben sokkal kiszámíthatóbb módon, szinte folyamatosan hasonló számú közönség látogatta.

Az egyes estek átlag látogatói létszáma így tehát 31 fő volt, és összességében a következőképpen alakult:

368 látogató

6. A programok szakmai hatása

A programmal az elsődleges célunkat sikeresen megvalósítottuk, hiszen egészen új és a budapesti közgyűjteményi piacon – ebben a formában (beszélgetőest + szakmai kiselőadás + vizuális bemutató (fotó- és ikonográfiai bemutató) + unikális minikiállítás + zenei műsor + tea- vagy borest – páratlanul komplex és színvonalas programunk első évadján bevezettük és egyre szélesebb körben keresetté tettük ezt a rendezvényt.

A program a történelem és a mindennapjaink szoros kapcsolódását, egymásra vetítését (*Regénybe zárt történelem*), míg a *Pulzsky-szalon* elsődlegesen egy sajátos Nemzeti Múzeum-történelmet elevenített fel, miközben bebizonyította, hogy a legkomolyabb szakkérdések és a legelmélyültebb kutatások eredményei is – megfelelő hangnemben és kiváló szakmai előadókkal – alkalmasak arra, hogy a legkiválóbb, minőségi és értékteremtő szórakozást nyújtsák.

Nem elhanyagolható az sem, hogy ezeket a látogatókat a múzeumügy, s benne az MNM érzelmileg már megfogta: szerencsés esetben az elkövetkezendőkben könnyebben és gyakrabban fogjuk tudni őket becsábítani a Nemzeti Múzeum kiállításaira és rendezvényeire, valamint az is valószínű, hogy ezután kifejezetten elkötelezettséggel viszonyulnak az MNM-hez.

Az estek szakmai és művészi színvonala tudományosan kiváló és elsőrangú volt: a társadalomtudományi kutatók legjelesebb képviselői, a szakma legelismertebb sztárjai vállalták a fellépést. A beszélgetések úgy épültek föl, hogy a házigazda a legújabb kutatási eredményekre is rákérdezett vagy éppen maga mesélt róla, illetve a kutatás és a tudományos értelmezések eltérő nézeteit is megismerhették a hallgatók.

A programsorozat komplexitása, módszertani és műfaji sokszínűsége és eltérő tudósi megközelítései rendkívül izgalmassá és szórakoztatóvá tették a rendezvénysorozatot.

A Pulzsky-estekre minden esetben külön plakátot készítettünk, és kihelyeztük azt az MNM nyilvános hirdetőfelületeire (pl. az Astória és a Kálvin téri aluljáróban).

Az esteket mind az MNM honlapján (www.mnm.hu), mind az MNM facebook-oldalán folyamatosan reklámoztuk, fényképalbumot készítettünk az est történéseiről illetve dokumentációját archiváltuk és az MNM Központi Adat- és Irattárában helyezzük el. Az MNM facebook-oldalán a programokhoz illeszkedő történeti érdekességeket, híreket és illusztrációkat helyeztünk el.

A programsorozatot mindenképp folytatni szeretnénk, hiszen igazi értékteremtő szórakozásnak gondoljuk. Olyannak, amellyel igazán nem sok más veheti fel a versenyt.

dr. Császtvay Tünde
MNM, főigazgató-helyettes
a program szakmai felelőse

2012. szeptember 19. 18 óra
(Nem) mindennapi historizálás (Mikszáth Kálmán: Új Zrínyiász)

2012. október 17. 18 óra
Városi élet a századelőn (Márai Sándor: Egy polgár vallomásai I.)

2012. november 21. 18 óra

Fábri Anna sétája László FerencceL Pesten és Budán az 1920-as, 1930-as években (Kosztolányi Dezső-, Móricz Zsigmond-, Márai Sándor-regények alapján)

2012. december 12. 18 óra
„Vendéglő(k) a Régi Világhoz” (Vendégek és vendéglátók a Krúdy-regényekben)

2013. január 9. 18 óra
Törvényes és törvénytelen üzletek (Jókai-regények alapján)

2013. február 6. 18 óra
Férj és nő. Házasságok a régi magyar regényekben

2012. november 28. 18 óra
Albumkép: Pulszky Ferenc

2013. január 16. 18 óra
A Pulszky-család. Az Esterházy Képtártól az Orosz Balettig

2013. február 20. 18 óra
Az érem két oldala. Lőwy Árpád, az éremtudós és a pornográfia esete

2013. március 20. szerda, 18 óra
Fraknói Vilmos – Egy tudós pap honszerelme

2013. április 24. szerda, 18 óra
**Az Árpádok és új igazságok nyomában. Fejérpataky László, a Magyar Nemzeti
Múzeum volt főigazgatója**

2013. május 22. szerda, 18 óra
**Mérgek csókok. Herman Ottó a 19. századvég polihisztorának harca a megriasztott
nemzetért, a darwinista tanokért és az állatvilágért**

